

NTE ENERGI AS
Postboks 2552
7736 STEINKJER

Vår dato: 02.02.2022
Vår ref.: 202119932-1
Deres ref.:

Saksbehandler:
Pernille Dorthea Bruun

NTE Energi AS - varsel om pålegg om habitattiltak i Stjørdalselva, Meråker kommune i Trøndelag

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) varsler at vi vurderer å pålegge NTE Energi AS å gjennomføre habitattiltak i Stjørdalselva i Meråker kommune. Varselet er utarbeidet i samråd med Miljødirektoratet.

Sakens bakgrunn

Konsesjonen til kraftverkene i Meråker ble gitt ved kongelig resolusjon av 14. juli 1989 *Tillatelse for Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk til regulering av øvre del av Stjørdalsvassdraget og utbygging av kraftverk i Meråker*. Kraftverkene i Meråker ble satt i drift i 1994.

Siden 1990 har det vært gjennomført omfattende ferskvannsbiologiske undersøkelser i Stjørdalsvassdraget for å avdekke eventuelle negative effekter av kraftutbyggingen. Resultatene fra undersøkelsene er sammenstilt av NTNU Vitenskapsmuseet i rapporten *Ferskvannsbiologiske undersøkelser i Stjørdalselva og Forra 1990-2018, sluttrapport*¹ (heretter kalt sluttrapporten) som ble publisert i april 2021.

I desember 2020 publiserte NTNU Vitenskapsmuseet rapporten *Miljødesign i regulerte vassdrag: Stjørdalselva i Meråker kommune*². Rapporten (heretter kalt miljødesignrapporten) identifiserer flaskehals for anadrom laksefisk på den regulerte strekningen av Stjørdalselva i Meråker kommune, fra Nustadfoss til Hovstadmoen.

Begge rapportene ble presentert i et åpent møte arrangert av Miljødirektoratet 17.06.2021, der både lokal forvaltning, forskere, Statsforvalteren, NTE Energi AS og NVE deltok. Det har også vært avholdt møter senere, bl.a. et møte mellom NTE Energi AS og forvaltningen 24.11.2021.

¹ Arnekleiv, J.V., Kjærstad, G., Rønning, L., Davidsen, J.G., Kielland, Ø.N. & Sjursen, A.D. 2020. Ferskvannsbiologiske undersøkelser i Stjørdalselva og Forra 1990-2018, sluttrapport – NTNU Vitenskapsmuseet naturhistorisk rapport 2020-5: 1-149.

² Arnekleiv, J.V., Bergan, P.I., Sundt-Hansen, L-E., Kielland, Ø.N., Foldvik, A., Davidsen, J.G. Först, M. & Varskinn, K.A. 2020. Miljødesign i regulerte laksevassdrag: Stjørdalselva i Meråker kommune – NTNU Vitenskapsmuseet naturhistorisk rapport 2020-4: 1-105.

Miljødirektoratet har i brev av 13.01.2021, varslet opphør av kompensasjonsutsettinger av laks og gjennomføring av oppfølgende undersøkelser i Stjørdalselva. Miljødirektoratet har i sitt varsel vektlagt at utsettingene, ifølge miljødesignrapporten, kan erstattes av habitattiltak som vil øke den naturlige rekrutteringen i vassdraget.

Vi mener det er godt dokumentert i sluttrapporten og miljødesignrapporten, at reguleringen av vassdraget har hatt en negativ effekt på produksjonen av anadrom laksefisk i øvre del av Stjørdalselva. Rapportene peker i tillegg på andre påvirkningsfaktorer som kan ha hatt en negativ effekt på fiskebestandene.

De faglige vurderingene som er gjort i miljødesignrapporten, gir et godt grunnlag for forvaltningens videre oppfølging av den regulerte delen av Stjørdalselva i Meråker kommune. Miljødesignrapporten har identifisert et potensiale for økt naturlig produksjon av laks og foreslår habitattiltak på ni områder i Stjørdalselva i Meråker kommune.

Habitattiltak

Mangel på skjul er ifølge miljødesignrapporten, en flaskehals for produksjon av ungfisk på flere av de undersøkte seksjonene på den regulerte strekningen av Stjørdalselva i Meråker kommune. Fjerning av finsedimenter kombinert med utlegging av stein/steinrygger vil ifølge rapporten, forbedre habitatet for fiskeungene og sannsynligvis gi en høyere overlevelse for lakseparr.

Fjerning av finsedimenter ved ripping eller harving og utlegging av stein, er tiltak som er godt beskrevet i Tiltakshåndboken for bedre fysisk vannmiljø³. Ripping eller harving har vist seg å fungere bra på områder der det er mangel på skjul som følge av avsetning av finsedimenter og manglende substratdynamikk. Utlegging av stein øker tilgangen på skjul for fiskeungene og øker lokal strømnings- og substratdiversitet.

I miljødesignrapporten er det foreslått habitattiltak på ni områder på strekningen fra Nustadfoss til Renå:

- Seks områder der det foreslås å fjerne finsedimenter ev. kombinert med utlegging av stein
- To områder der det foreslås å restaurere/åpne opp flomløp/sideløp
- Et område der det foreslås å dekke til blottlagt leirflate kombinert med andre tiltak

Områdene er nærmere beskrevet i miljødesignrapporten.

Hjemmelsgrunnlaget

Hjemmelsgrunnlaget til å pålegge gjennomføringen av biotoptiltak i Stjørdalselva, ligger i kongelig resolusjon av 14. juli 1989 *Tillatelse for Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk til regulering av øvre del av Stjørdalsvassdraget og utbygging av kraftverk i Meråker*. Aktuelle hjemler er post 12 om terskler m.v. og post 19 om naturforholdene, II c.

³ Tiltakshåndbok for bedre fysisk vannmiljø: God praksis ved miljøforbedrende tiltak i elver og bekker. NORCE LFI rapport 296.

Hjemmelen i post 12 er lagt til NVE, mens hjemmelen i post 19 er lagt til Miljødirektoratet. Hjemlene er overlappende, og NVE har i dialog med Miljødirektoratet blitt enige om at det er NVE som skal gi et ev. pålegg om tiltak i denne saken.

Forslag til vedtak

Med hjemmel i kongelig resolusjon av 14. juli 1989 post 12, vurderer NVE å pålegge dere følgende:

Å utarbeide detaljplan for miljø og landskap for biotopiltak på disse områdene som er nærmere beskrevet i miljødesignrapporten:

- *Meråker sentrum – utenfor den nedlagte Essostasjonen*
- *Ved Krokstad, oppstrøms Krokstadåa*
- *Brenna*
- *Vollåa – oppstrøms utløp, ved Øya*
- *Gudåa – nedstrøms utløp, oppstrøms stryket i Stjørdalselva*
- *Pålsneset – en drøy km nedstrøms utløpet av Funna*
- *Mellom Gudå og Renå*
- *Renåa ved utløp/sideløp «Home pool»*

Tiltakene som er anbefalt i Stjørdalselva nedstrøms Smemobekken, berører i stor grad sikringstiltakene mot kvikkleire som ble gjennomført i 2002-2005. Meråker kommune fikk konsesjon til disse sikringstiltakene og kan pålegges flere av de anbefalte tiltakene. Vi vil følge opp dette i egen sak med kommunen.

Når det gjelder innholdet i detaljplanen, viser vi til NVE veileder 3/2013 om utarbeidelse av detaljplan for miljø og landskap for anlegg med vassdragskonsesjon, [veileder2013-03](#). Vi oppfordrer dere til komme med forslag til prioritering av tiltakene. Dersom dere har forslag til tiltak på andre strekninger enn de som inngår i miljødesignrapporten, er det fint om disse kommer frem nå.

Detaljerte planer for tiltakene skal godkjennes av NVE før byggestart, jf. post 10 i konsesjonen av 14.juli 1989. Detaljplanen vil bli sendt på en bred høring, og vi kommer til å ha tett dialog med Miljødirektoratet underveis i prosessen.

Det er av stor betydning å få dokumentert effekten av habitattiltakene. Miljødirektoratet kan pålegge dere å gjennomføre ungfiskundersøkelser for å dokumentere effekten etter at tiltakene er gjennomført.

Frist til å uttale dere innen 25.02.2022

Dere kan uttale dere til dette varselet innen 25.02.2022. Det er særlig viktig at dere korrigerer/supplerer faktiske opplysninger som gjelder saken. Dersom uttalelsen ikke er kommet til NVE innen fristen, vil NVE legge til grunn de opplysninger vi har i saken.

Mari Hegg Gundersen
seksjonssjef

Pernille Dorthea Bruun
seniorrådgiver

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner

Mottakerliste:

NTE ENERGI AS

Kopimottakerliste:

MERÅKER KOMMUNE

MILJØDIREKTORATET

MILJØDIREKTORATET

NTE ENERGI AS

STATSFORVALTEREN I TRØNDELAG

Stjørdalsvassdragets Elveeierlag

Stjørdalsvassdragets klekkeri SA